

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

z dnia 24 czerwca 2002 r.

**w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu i magazynowaniu środków ochrony roślin
oraz nawozów mineralnych i organiczno-mineralnych.**

(Dz. U. z dnia 4 lipca 2002 r.)

Na podstawie art. 237¹⁵ § 2 Kodeksu pracy zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu i magazynowaniu:

- 1) środków ochrony roślin, z wyłączeniem organizmów żywych,
- 2) nawozów mineralnych i organiczno-mineralnych, zwanych dalej "nawozami".

§ 2. Pracowników podejmujących prace związane ze stosowaniem oraz magazynowaniem środków ochrony roślin lub nawozów informuje się o:

- 1) sposobach zabezpieczeń przed powstaniem zagrożeń wynikających ze stosowania i magazynowania środków ochrony roślin lub nawozów oraz o wpływie czynników szkodliwych na zdrowie lub życie ludzi,
- 2) miejscu, czasie i sposobie stosowania oraz magazynowania środków ochrony roślin lub nawozów,
- 3) zawartości apteczek,
- 4) sposobach udzielania pierwszej pomocy w razie wystąpienia zatrucia,
- 5) miejscu i sposobie pobierania wody do zbiorników opryskiwaczy lub rozlewaczy nawozów,
- 6) rodzaju stosowanych przez pracowników środków ochrony roślin, ze wskazaniem ich toksyczności,
- 7) wymaganiach dotyczących rodzaju i sposobu użytkowania środków ochrony indywidualnej,
- 8) sposobie postępowania z nieużytymi środkami ochrony roślin i nawozami, cieczami roboczymi oraz z pustymi opakowaniami,
- 9) sposobie mycia oraz czyszczenia pojazdów i sprzętu po zakończonej pracy,
- 10) sposobie postępowania w razie powstania zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi oraz dla środowiska,
- 11) metodach postępowania podczas przechowywania oraz transportu środków ochrony roślin lub nawozów.

§ 3. 1. Spożywanie posiłków i napojów oraz palenie tytoniu jest dopuszczalne w czasie przerw w pracy po uprzednim zdjęciu wierzchnich środków ochrony indywidualnej oraz po umyciu rąk, twarzy i przepłukaniu jamy ustnej wodą odpowiadającą warunkom wody zdatnej do picia.

2. Miejsce przeznaczone na spożywanie posiłków oraz na palenie tytoniu wyznacza się w odległości nie mniejszej niż 50 metrów od terenu stosowania środków ochrony roślin lub nawozów od strony nawietrznej.

§ 4. Pracownika wykonującego pracę poza zakładem pracy zaopatruje się w apteczkę zawierającą środki do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją ich stosowania.

§ 5. Po zakończeniu pracy należy całe ciało umyć w ciepłej wodzie z użyciem mydła i kilkakrotnie przepłukać jamę ustną wodą odpowiadającą warunkom wody zdatnej do picia.

§ 6. Niedopuszczalne jest:

- 1) stosowanie przez jednego pracownika środków ochrony roślin zaliczanych do bardzo toksycznych lub toksycznych,
- 2) pranie przez pracowników, we własnym zakresie, bielizny i odzieży zanieczyszczonej środkami ochrony roślin.

§ 7. 1. Na drzwiach wejściowych do pomieszczeń zamkniętych przeznaczonych do produkcji roślinnej, w których zastosowano środki ochrony roślin, umieszcza się informację o zastosowanym środku, jego toksyczności i czasie trwania prewencji dla ludzi, jak również o zakazie wstępu osobom postronnym i nieposiadającym odpowiednich środków ochrony indywidualnej.

2. Po zakończonej pracy niewykorzystane środki ochrony roślin oraz opakowania po zużytych środkach ochrony roślin zwraca się niezwłocznie do magazynu przeznaczonego do składowania środków ochrony roślin lub nawozów, zwanego dalej "magazynem", oraz przechowuje się je w pomieszczeniach, o których mowa w § 10 ust. 1.

3. Na drzwiach zewnętrznych magazynu umieszcza się napis:

- 1) "MAGAZYN ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN I NAWOZÓW" albo
- 2) "MAGAZYN ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN", albo
- 3) "MAGAZYN NAWOZÓW".

§ 8. 1. Magazyn wyposaża się w:

- 1) system wentylacji:
 - a. awaryjnej - uruchamiany z zewnątrz i od wewnątrz magazynu, zapewniający co najmniej 10-krotną wymianę powietrza w ciągu godziny,
 - b. ciągłej - uruchamiany z zewnątrz magazynu, godzinę przed rozpoczęciem pracy, zapewniający co najmniej 3-krotną wymianę powietrza w ciągu godziny,
- 2) okna z szybami ograniczającymi oddziaływanie promieni słonecznych,
- 3) instalację elektryczną gazoszczelną i pyłoszczelną,
- 4) oddzielną bezodpływową kanalizację, wyposażoną w urządzenia służące do neutralizacji powstałych ścieków,
- 5) środki ochrony indywidualnej w zależności od występujących zagrożeń,
- 6) apteczki zawierające środki do udzielania pierwszej pomocy w przypadku zatrucia środkami ochrony roślin lub nawozami.

2. W magazynie w widocznym miejscu umieszcza się:

- 1) wykaz przechowywanych w nim środków ochrony roślin lub nawozów,
- 2) instrukcję bezpieczeństwa i higieny pracy uwzględniającą zasady składowania środków ochrony roślin i nawozów,
- 3) numery telefonów najbliższego centrum powiadamiania ratunkowego lub zakładu opieki zdrowotnej.

§ 9. Magazyn wyposaża się w posadzki z materiałów niepalnych, łatwo zmywalnych, ograniczających poślizg oraz odpornych na uderzenia i działanie substancji żrących.

§ 10. 1. W magazynie wyodrębnia się zamykane pomieszczenia służące do:

- 1) przechowywania środków ochrony roślin zaliczanych do bardzo toksycznych i toksycznych,
- 2) gromadzenia niepełnowartościowych środków ochrony roślin, pustych opakowań po tych środkach lub nawozach oraz zanieczyszczonych środkami ochrony roślin lub nawozami środków ochrony indywidualnej przeznaczonych do likwidacji.

-
2. Drzwi magazynu oraz drzwi pomieszczeń wewnątrz magazynu zamyka się przy każdym wejściu i wyjściu.
 3. Przed wejściem pracownika do pomieszczeń, o których mowa w ust. 1, włącza się na co najmniej 5 minut system wentylacji awaryjnej, niezależnie od systemu wentylacji ciągłej.
 4. Magazyn wyposaża się w sprzęt i urządzenia do składowania, przemieszczania i spiętrzania środków ochrony roślin lub nawozów oraz w przyrządy do pomiaru temperatury i wilgotności w magazynie.
 5. Środki ochrony roślin przechowuje się w oryginalnych opakowaniach oraz grupuje według ich przeznaczenia i toksyczności.
 6. W magazynie niedopuszczalne jest palenie tytoniu i spożywanie posiłków oraz przechowywanie:
 - 1) artykułów żywnościowych i leków,
 - 2) pasz dla zwierząt,
 - 3) nasion i zbóż niezaprawionych środkami ochrony roślin,
 - 4) przedmiotów osobistego użytku,
 - 5) materiałów pędnych i łatwo palnych.
 7. Niedopuszczalne jest składowanie saletry amonowej razem z innymi nawozami.

§ 11. 1. Zaprawianie nasion środkami ochrony roślin odbywa się mechanicznie w przeznaczonych do tego celu zaprawiarkach.

2. Zaprawiarki eksploatuje się w pomieszczeniach wyposażonych w system wentylacji awaryjnej.
3. Zaprawione nasiona, do ich wysiewu, przechowuje się w:
 - 1) opakowaniach, które powinny:
 - a. być zabezpieczone w sposób trwały oraz uniemożliwiający ich otwarcie bez uszkodzenia,
 - b. zabezpieczać przed kontaktem z zastosowanymi pestycydami,
 - 2) oddzielnych, zamkniętych i oznakowanych pomieszczeniach.";
- 3a. Przepis ust. 3 pkt 2 nie dotyczy nasion opakowanych hermetycznie o wadze netto do 0,5 kg.
4. Przepis § 7 stosuje się odpowiednio przy przechowywaniu zaprawionych nasion.
5. W pomieszczeniach, w których zaprawia się nasiona lub je przechowuje, po wykonanym zabiegu niedopuszczalne jest wykonywanie innych prac.

§ 12. 1. Poza terenem zakładu pracy wykonuje się tylko doraźne naprawy sprzętu używanego do stosowania środków ochrony roślin lub nawozów, po uprzednim wyłączeniu napędu tego sprzętu.

2. W razie konieczności wykonania w warsztacie remontowym naprawy, przeglądu lub badania sprzętu używanego do stosowania środków ochrony roślin lub nawozów, sprzęt ten uprzednio oczyszcza się i myje w myjni, o której mowa w § 16.

3. Sprzęt używany do stosowania środków ochrony roślin lub nawozów wyposaża się w osłony zabezpieczające jego elementy ruchome oraz zabezpiecza się przed użyciem przez osoby postronne, niezatrudnione przy jego obsłudze.

4. Niedopuszczalne jest pozostawianie środków ochrony roślin lub nawozów w sprzęcie używanym do stosowania środków ochrony roślin lub nawozów po zakończeniu pracy.

§ 13. Załadunku i wyładunku środków ochrony roślin lub nawozów dokonuje się w taki sposób, aby nie uszkodzić ich opakowań.

§ 14. 1. Środki ochrony roślin lub nawozy transportowane z magazynu na miejsce ich stosowania zabezpiecza się przed działaniem czynników atmosferycznych oraz przed pyleniem, rozsypaniem lub wylaniem, a w szczególności - przed bezpośrednim kontaktem z pracownikami.

2. W razie rozlania lub rozsypania środków ochrony roślin lub nawozów w czasie transportu usuwa się je z podłoża, a skażone miejsce spłukuje wodą lub przekopuje.

§ 15. Niedopuszczalne jest przewożenie ludzi, zwierząt, materiałów i przedmiotów, o których mowa w § 10 ust. 6, pojazdem lub sprzętem, na którym znajdują się środki ochrony roślin, nawozy lub opakowania po nich.

§ 16. Po zakończeniu prac związanych z użyciem środków ochrony roślin lub nawozów pojazdy lub sprzęt oczyszcza się i myje w myjni wyposażonej w oczyszczalnię ścieków lub osadnik do neutralizacji powstałych ścieków.

§ 17. W razie wystąpienia u pracowników objawów wskazujących na możliwość zatrucia, informuje się o tym niezwłocznie pracodawcę, który powiadamia najbliższe centrum powiadamiania ratunkowego lub zakład opieki zdrowotnej.

§ 18. Traci moc rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 10 stycznia 1991 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu i magazynowaniu środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych i sztucznych w rolnictwie (Dz. U. Nr 14, poz. 64).

§ 19. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia.